

รายงานผลการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

ความเป็นมาของโครงการ

ในปี 2552 มีนักศึกษาชั้น ปวช.1 จำนวน 10 คนมีความสนใจเรื่องของพืชกินแมลงโดยเฉพาะ หม้อข้าวหม้อแกงลิงประกอบด้วยนายอรรถพร ช่วยพอม นายปิยพงศ์ คงพอม นายณพนธ์ จิตเกลี้ยง นายอภิรักษ์ คำช่วย นายอภิวัฒน์ ทองแก้ว นายวีรพงศ์ ณะนุ้ย นายพิชิต รุย์ล นายณัฐกิจ จุลโลบล นายพิมล เนียมรัตน์และนายอนุชัย พิภทอง ได้หารือกันแล้วมาขอให้ครูคัชชา กาญจนจันทร์เป็นที่ปรึกษาโครงการ หลังจากนั้นได้มีการจัดประชุมกลุ่มโดยใช้บ้านพักครูคัชชาเป็นเป็นศูนย์กลางการดำเนินงานเนื่องเนื่องจากนักศึกษาทั้งหมดเป็นนักศึกษาโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตพักในวิทยาลัยจึงสามารถใช้เวลาตอนการคืนในการประชุมได้สะดวก

สมาชิกในกลุ่มได้มีการศึกษาแนวทางการดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากฐานข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต แล้วนำมาวางกรอบการดำเนินงานของกลุ่มและเสนอของบประมาณดำเนินการจากวิทยาลัยและได้รับ

จำนวนไม่มากนักเนื่องจากวิทยาลัยก็มีงบดำเนินการไม่มากนักเนื่องจากนักศึกษาน้อยคิดค่ารายหัวแล้วได้น้อย ดังนั้นในช่วงแรกของการดำเนินงานก็ใช้เงินส่วนตัวของครูที่ปรึกษาโครงการไปสมทบบ้างรวมทั้งพาหะนะในการเดินทางไปสำรวจก็ใช้รถยนต์ส่วนตัวของครูที่ปรึกษาโครงการ หลังจากวางแผนการดำเนินงานแล้วก็ได้ดำเนินงานลำดับแรกของกิจกรรมที่ 2 คือสำรวจและรวบรวมพันธุ์พืช โดยการสำรวจการกระจายพันธุ์ของหม้อข้าวหม้อแกงลิงในเขตจังหวัดพัทลุงและจังหวัดตรังซึ่งเป็นจังหวัดใกล้เคียงซึ่งผลจากการสำรวจพบว่าในพื้นที่อำเภอป่าบอนและอำเภอปากพะยูนจังหวัดพัทลุงมีหม้อข้าวหม้อแกงลิงขึ้นอยู่หลายชนิดส่วนอำเภออื่นๆมีอยู่ชนิดเดียวคือ *Nepenthes mirabilis* ส่วนในจังหวัดตรังก็พบแต่ *Nepenthes mirabilis* และ *Nepenthes mirabilis* Var. *grobosa* และลูกผสมของทั้งสองชนิดนั้นในการสำรวจในพื้นที่ต่างๆ ได้ดำเนินการสำรวจและเก็บข้อมูลหลายครั้งระหว่างปี 2552 – 2554

Nepenthes ampullaria

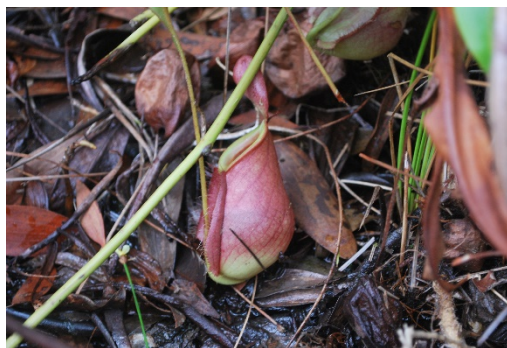
Nepenthes gracialis

Nepenthes mirabilis

Nepenthes X trichocapar Mig

Nepenthes X kuchingensis

Nepenthes mirabilis Var. *grobosa*

หลังการสำรวจก็ได้เก็บตัวอย่างต้นและเมล็ดพันธุ์มาปลูกอนุรักษ์ไว้ โดยใช้พื้นที่รอบบ้านพัก
ครูคัชชา กาญจนจันทร์ ภายในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพัทลุงเพื่อให้สามารถดูแลและศึกษาได้
สะดวกพร้อมจัดทำป้ายโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช ต่อมาในปี พ.ศ. 2555 วิทยาลัยเกษตรและ
เทคโนโลยีพัทลุงเป็นเจ้าภาพจัดอบรมการจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยโครงงานเป็นหลัก Project
Base Learning (PjBL)* หลักจากเสร็จจากการอบรมคณะทำงานจากสำนักงานคณะกรรมการการ
อาชีวศึกษาได้แวะที่บ้านพักครูคัชชาเพื่อเตรียมตัวเดินทางกลับคุณอรชดา จิวโฮฮวด ได้เห็นป้ายและ
ต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิงที่ปลูกอนุรักษ์ไว้และได้แนะนำให้เสนอโครงการผ่านศูนย์พัฒนาส่งเสริม
ประสานงานกิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งทางโครงการก็ได้ดำเนินการตามคำแนะนำและได้รับการสนับสนุน
งบประมาณในการดำเนินการ จำนวน 500,000 บาทในปีงบประมาณ 2557 ทางวิทยาลัยเกษตรและ
เทคโนโลยีพัทลุงโดยงานอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชได้ใช้ที่ดินด้านหน้าวิทยาลัยในการดำเนินการกิจกรรมที่
2 กิจกรรมสำรวจและรวบรวมพันธุ์กรรมและ กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมปลูกอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช

*Project Base Learning โดยทั่วไปหลักสากลใช้ตัวย่อ PjBL. ส่วน PBL. ใช้ย่อการสอนโดยอาศัยปัญหา
เป็นฐาน (Problem Base Learning)

ผลการสำรวจสายพันธุ์และแนวโน้มในการสูญพันธุ์จากธรรมชาติของหมีข้าว

หมีแกงลิงในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดตรัง

โดย : โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพัทลุง

บทคัดย่อ

ในการศึกษาสำรวจสายพันธุ์และแนวโน้มในการสูญพันธุ์จากธรรมชาติของหมีข้าว

หมีแกงลิงในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดตรัง มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจความหลากหลายของชนิดพันธุ์ และแนวโน้มการอยู่รอดในธรรมชาติโดยทำการศึกษาในเขตอำเภอป่าบอน อำเภอปากพะยูน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง อำเภอนาโยง อำเภอย่านตาขาว อำเภอกันตัง อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง ทำการศึกษาดต่อกันเป็นปีที่ 2 และสำรวจพื้นที่เพิ่มเติมที่ระดับความสูง 500 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล ตามแนวลำห้วยต้นน้ำของน้ำตกโดนแพรทอง อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง โดยการแบ่งพื้นที่เป็นแปลงย่อยขนาดแปลง 4 ตารางเมตรแล้วทำการนับจำนวนต้นตามชนิดพันธุ์ที่พบ ผลการศึกษาพบว่า ในจังหวัดพัทลุงมีหมีข้าวหมีแกงลิงขึ้นอยู่ 3 ชนิดพันธุ์คือ *N. ampullaria* ,*N. gracilis* และ *N. mirabilis* และทุกสายพันธุ์มีปริมาณลดลงและทุกสายพันธุ์มีปริมาณลดลงเฉลี่ยร้อยละ 69.50 เมื่อเทียบกับปริมาณที่สำรวจพบในปี 2552 โดยที่ *ampullaria* มีแนวโน้มที่จะสูญพันธุ์จากธรรมชาติมากที่สุด และพบสายพันธุ์ *N. gracilis* และ *N. mirabilis* ในการสำรวจตามแนวลำห้วยของน้ำตกโดนแพรทอง ที่ระดับ 500 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล และพบว่าเป็นพืชผู้ทั้งหมด

บทนำ

หม้อข้าวหม้อข้าวหม้อแกงลิงเป็นพืชจัดอยู่ในกลุ่มไม้เลื้อยที่มีต้นแยกเพศ ปลายใบมีลักษณะคล้ายหม้อ ซึ่งเป็นกับดักจับแมลง โดยหม้อข้าวหม้อแกงลิงจะมีการกระจายตัวตามแถบโซนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงศรีลังกา ตอนใต้ของจีน ตะวันออกของอินเดีย ทางตอนเหนือของออสเตรเลียและมาดาร์กัสการ์ ปัจจุบันนี้ได้มีการบุกรุกถิ่นที่อยู่และทำลายต้นหม้อข้าว หม้อแกงลิงเพื่อนำที่คืนไปใช้ในการทำการเกษตร และการขุดจากป่าเพื่อจำหน่าย ส่งผลให้ต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิงลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว บางชนิดได้สูญหายไปจากถิ่นที่อยู่เดิม การสำรวจเพื่อให้ทราบปริมาณและแนวโน้มการดำรงพันธุ์ในธรรมชาติจึงเป็นงานเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดการสูญหายไปจากธรรมชาติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจชนิดของหม้อข้าวหม้อแกงลิง
2. เพื่อหาข้อมูลจำนวนของหม้อข้าวหม้อแกงลิงที่มีอยู่ในพื้นที่ ที่ทำการศึกษ
3. เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลของจำนวนหม้อข้าวหม้อแกงลิงที่มีระหว่างปีพ.ศ. 2552และปีพ.ศ. 2553

วิธีการศึกษา

1. กำหนดพื้นที่ศึกษาโดยการสำรวจ ดังนี้
 - 1.1 จังหวัดพัทลุง กำหนดพื้นที่สำรวจ ในพื้นที่ อำเภอปากพะยูน อำเภอป่าบอน และอำเภอศรีนครินทร์(น้ำตกโตนแพรทอง)
 - 1.2 จังหวัดตรัง กำหนดพื้นที่สำรวจ ในพื้นที่ อำเภอกันตัง และอำเภอสิเกา
2. วางแปลงการศึกษาแบบแถบ(Strip Census Method) โดยแบ่งแปลงศึกษาในแต่ละพื้นที่เป็นแปลงย่อยแปลงละ 4 ไร่ ตามแหล่งที่อยู่ของหม้อข้าวหม้อแกงลิง ตามแนวลำห้วยของน้ำตก ตามแนวป่าพรุ

3. ลงพื้นที่สำรวจเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

3.1 การสำรวจและเก็บข้อมูลหม้อข้าวหม้อแกงลิงโดยบันทึกภาพทางกายภาพทั้งลำต้น ลักษณะหม้อ รวมถึงนิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ระบุถิ่นที่อยู่อาศัย เช่นป่าพรุ ที่มีน้ำขัง และป่าดิบชื้น พืชชนิดอื่นที่อยู่ร่วมด้วย เช่นต้น โครมเครง ฯลฯ

3.2 ทำการศึกษาอนุกรมวิธาน และสัณฐานวิทยา จากรูปถ่ายและข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้เพื่อจัดจำแนกชนิดของพันธุ์หม้อข้าวหม้อแกงลิง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิงที่เก็บมาจำแนกชนิดพันธุ์หม้อข้าวหม้อแกงลิง

4.1 ทำการวิเคราะห์และคำนวณหาความหนาแน่นของหม้อข้าวหม้อแกงลิงในแต่ละพื้นที่

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลความหนาแน่นของหม้อข้าวหม้อแกงลิงในแต่ละพื้นที่

ระหว่างปี พ.ศ. 2552 และปีพ.ศ. 2553

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าในจังหวัดพัทลุง ในพื้นที่อำเภอปากพะยูน อำเภอป่าบอน และอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดตรัง ในพื้นที่ อำเภอกันตัง และอำเภอสิเกา พบว่ามีหม้อข้าวหม้อแกงลิงขึ้นอยู่ 3 ชนิดพันธุ์คือ 1. *N. ampullaria* 2. *N. gracilis* 3. *N. mirabilis* และพันธุ์ *Nepenthes sp.* (ไม่สามารถจำแนก) *Nepenthes X sp.*(ลูกผสมในธรรมชาติ) ซึ่งจากการสำรวจในปีพ.ศ.2553 หม้อข้าวหม้อแกงลิง พันธุ์ *N. ampullaria* ในอำเภอปากพะยูน อำเภอป่าบอน อำเภอศรีนครินทร์ (น้ำตกโตนแพรทอง) อำเภอกันตัง และอำเภอสิเกา มีจำนวนความหนาแน่นของต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิง ในพื้นที่สำรวจแปลงละ 4 ไร่ คือ 0.01, 0.00, 0.00, 0.00, และ 00.00 ต้นต่อตารางเมตร ตามลำดับพันธุ์ *N. gracilis* ในอำเภอปากพะยูน อำเภอป่าบอน อำเภอศรีนครินทร์ (น้ำตกโตนแพรทอง) อำเภอกันตัง และอำเภอสิเกา มีจำนวนความหนาแน่นของต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิง ในพื้นที่สำรวจแปลงละ 4 ไร่ คือ 1.53, 0.52, 0.01, 0.00, และ 0.00 ต้นต่อตารางเมตร ตามลำดับ พันธุ์ *N. mirabilis* ในอำเภอปากพะยูน อำเภอป่าบอน อำเภอศรีนครินทร์ (น้ำตกโตนแพรทอง) อำเภอกันตัง และอำเภอสิเกา มีจำนวนความหนาแน่นของต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิง ในพื้นที่สำรวจแปลงละ 4 ไร่ คือ 0.82, 0.05, 0.03, 0.59, และ 3.00 ต้นต่อตารางเมตร ตามลำดับ พันธุ์ *Nepenthes sp.* (ไม่

สามารถจำแนก) ในอำเภอปากพะยูน อำเภอป่าบอน อำเภอสรีนครินทร์ (น้ำตกโตนแพรทอง) อำเภอกันตัง และอำเภอสิเกา มีจำนวนความหนาแน่นของต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิง ในพื้นที่สำรวจแปลงละ 4 ไร่ คือ 0.00, 0.00, 0.00, 0.00, และ 1.25 ต้นต่อตารางเมตร ตามลำดับ พันธุ์ *Nepenthes X sp.* (ลูกผสมในธรรมชาติ) ในอำเภอปากพะยูน อำเภอป่าบอน อำเภอสรีนครินทร์ (น้ำตกโตนแพรทอง) อำเภอกันตัง และอำเภอสิเกา มีจำนวนความหนาแน่นของต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิง ในพื้นที่สำรวจแปลงละ 4 ไร่ คือ 0.00, 0.00, 0.00, 0.00, และ 0.00 ต้นต่อตารางเมตร ตามลำดับ และรวมทั้ง 5 สายพันธุ์ในอำเภอปากพะยูน อำเภอป่าบอน อำเภอสรีนครินทร์ (น้ำตกโตนแพรทอง) อำเภอกันตัง และอำเภอสิเกา มีจำนวนความหนาแน่นของต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิง ในพื้นที่สำรวจแปลงละ 4 ไร่ คือ 2.36, 0.57, 0.04, 0.59, และ 4.25 ต้นต่อตารางเมตร ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงความหนาแน่นของต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิงต่อตารางเมตรเปรียบเทียบพ.ศ. 2552และ พ.ศ. 2553 (เฉพาะพื้นที่สำรวจแปลงละ 4 ไร่)

ชนิด	สถานที่									
	อ.ปากพะยูน		อ.ป่าบอน		อ.กันตัง		อ.สิเกา		น้ำตกโตนฯ	
	2552	2553	2552	2553	2552	2553	2552	2553	2552	2553
<i>Nepenthes ampullaria</i>	0.01	0.01	4.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	-	0.00
<i>Nepenthes gracilis</i>	4.25	1.53	0.93	0.52	0.00	0.00	0.00	0.00	-	0.01
<i>Nepenthes mirabilis</i>	2.35	0.82	2.11	0.05	0.92	0.59	3.05	3.00	-	0.03
<i>Nepenthes sp.</i> (ไม่สามารถจำแนก)	0.00	0.00	0.00	0.00	5.67	0.00	1.25	1.25	-	0.00
<i>Nepenthes X sp.</i> (ลูกผสมในธรรมชาติ)	0.12	0.00	0.52	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	-	0.00
รวม	4.38	2.36	8.54	0.57	7.02	0.59	4.45	4.25	-	0.04

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนของหม้อข้าวหม้อแกงลิงของปีพ.ศ. 2553 และจำนวนของหม้อข้าวหม้อแกงลิงที่ได้จากการสำรวจเมื่อปีพ.ศ. 2552 ทุกสายพันธุ์มีปริมาณลดลงดังนี้คือ พันธุ์ *N. ampullaria* พันธุ์ *N. gracili* พันธุ์ *N. mirabilis* พันธุ์ *Nepenthes sp.* (ไม่สามารถจำแนก) และ พันธุ์ *Nepenthes X sp.*(ลูกผสมในธรรมชาติ) โดยลดลงร้อยละ 99.76, 48.64, 52.90, 82.93 และ 100 ตามลำดับ รวมทุกสายพันธุ์ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 66.99 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงความหนาแน่นต่อตารางเมตรเปรียบเทียบพ.ศ. 2552และ พ.ศ. 2553 (เฉพาะพื้นที่สำรวจแปลงละ 4 ไร่)

ชนิด	2552	2553	เพิ่มขึ้น%	ลดลง%
<i>Nepenthes ampullaria</i>	4.31	0.01	-	99.76
<i>Nepenthes gracilis</i>	5.18	2.66	-	48.64
<i>Nepenthes mirabilis</i>	8.43	4.49	-	52.90
<i>Nepenthes sp.</i> (ไม่สามารถจำแนก)	6.92	1.25	-	81.93
<i>Nepenthes X sp.</i> (ลูกผสมในธรรมชาติ)	0.64	0.00	-	100
รวม	25.48	8.41	-	66.99

วิจารณ์

จากการศึกษาโดยการสำรวจสายพันธุ์และแนวโน้มในการสูญพันธุ์จากธรรมชาติของ หม้อข้าวหม้อแกงลิงในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดตรัง โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อสำรวจชนิดของ หม้อข้าวหม้อแกงลิง 2. เพื่อหาข้อมูลจำนวนของหม้อข้าวหม้อแกงลิงที่มีอยู่ในพื้นที่ ที่ทำการศึกษ และ 3. เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลของจำนวนหม้อข้าวหม้อแกงลิงที่มีระหว่างปีพ.ศ. 2552และปีพ.ศ. 2553พบว่า มีหม้อข้าวหม้อแกงลิงขึ้นอยู่ 3 ชนิดพันธุ์คือ 1. *N. ampullaria* 2. *N. gracili* 3. *N. mirabilis* และ พันธุ์ *Nepenthes sp.* (ไม่สามารถจำแนก) *Nepenthes X sp.*(ลูกผสมในธรรมชาติ)และจำนวนเฉลี่ย ของหม้อข้าวหม้อแกงลิงทั้ง 5 สายพันธุ์ ในอำเภอปากพะยูน อำเภอป่าบอน อำเภอสรินครินทร์ (น้ำตก โตนแพทอง) อำเภอกันตัง และอำเภอสีเกา มีจำนวนความหนาแน่นของต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิง ใน พื้นที่สำรวจแปลงละ 4 ไร่ คือ 2.36, 0.57, 0.04, 0.59, และ 4.25 ต้นต่อตารางเมตร ตามลำดับ และ เมื่อเปรียบเทียบจำนวนของหม้อข้าวหม้อแกงลิงของปีพ.ศ. 2553 และจำนวนของหม้อข้าวหม้อแกงลิงที่ ได้จากการสำรวจเมื่อปีพ.ศ. 2552 ทุกสายพันธุ์มีปริมาณลดลงดังนี้คือ พันธุ์ *N. ampullaria* พันธุ์ *N. gracili* พันธุ์ *N. mirabilis* พันธุ์ *Nepenthes sp.* (ไม่สามารถจำแนก) และพันธุ์ *Nepenthes X sp.*(ลูกผสมในธรรมชาติ) โดยลดลงร้อยละ 99.76, 48.64, 52.90, 82.93และ 100 ตามลำดับ รวมทุก สายพันธุ์ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 66.99

จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะเห็นได้ว่า ในแต่ละพื้นที่ที่มีจำนวนของต้นหม้อข้าว หม้อแกงลิงในปริมาณที่น้อยมาก และเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนของหม้อข้าวหม้อแกงลิงที่ได้จากการ สำรวจเมื่อปีก่อน(ปีพ.ศ. 2552) จะเห็นได้ว่ามีปริมาณลดลงอย่างมาก ตั้งแต่ร้อยละ48.64 ถึงร้อยละ 100 แสดงให้เห็นว่าหม้อข้าวหม้อแกงลิงบางสายพันธุ์ได้สูญพันธุ์ไปจากพื้นที่ ที่ทำการศึกษสำรวจแล้ว ที่ เป็นเช่นนี้เนื่องจากในขณะนี้ ยางพารา และปาล์มน้ำมันมีราคาดี สามารถทำรายได้ให้แก่เจ้าของสวน ได้ เป็นอย่างดีเจ้าของพื้นที่จึงแปรสภาพพื้นที่ ที่เป็นป่าธรรมชาติโดยการขุด ไถพื้นที่เพื่อปลูกยาง ปลูก ปาล์มน้ำมัน จึงทำให้หม้อข้าวหม้อแกงลิงลดจำนวนลงมากและสูญพันธุ์ไปจากพื้นที่

สรุป

จากการศึกษาโดยการสำรวจสายพันธุ์และแนวโน้มในการสูญพันธุ์จากธรรมชาติของ
หม้อข้าวหม้อแกงลิงในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดตรัง พบว่า

1. มีหม้อข้าวหม้อแกงลิงขึ้นอยู่ 3 ชนิดพันธุ์คือ 1. *N. ampullaria* 2. *N. gracili* 3. *N. mirabilis* และพันธุ์ *Nepenthes sp.* (ไม่สามารถจำแนก) *Nepenthes X sp.* (ลูกผสมในธรรมชาติ)

2. หม้อข้าวหม้อแกงลิงทั้ง 5 สายพันธุ์ในอำเภอปากพะยูน อำเภอป่าบอน อำเภอศรีนครินทร์ (น้ำตกโดนแพทอง) อำเภอกันตัง และอำเภอสิเกา มีจำนวนความหนาแน่นของต้น
หม้อข้าวหม้อแกงลิง ในพื้นที่สำรวจแปลงละ 4 ไร่ คือ 2.36, 0.57, 0.04, 0.59, และ 4.25 ต้นต่อ
ตารางเมตร ตามลำดับ

3. เมื่อเปรียบเทียบจำนวนของหม้อข้าวหม้อแกงลิงของปีพ.ศ. 2553 และจำนวนของ
หม้อข้าวหม้อแกงลิงที่ได้จากการสำรวจเมื่อปีพ.ศ. 2552 ทุกสายพันธุ์มีปริมาณลดลงดังนี้คือ พันธุ์ *N. ampullaria* พันธุ์ *N. gracili* พันธุ์ *N. mirabilis* พันธุ์ *Nepenthes sp.* (ไม่สามารถจำแนก) และ
พันธุ์ *Nepenthes X sp.* (ลูกผสมในธรรมชาติ) โดยลดลงร้อยละ 99.76, 48.64, 52.90, 82.93 และ
100 ตามลำดับ รวมทุกสายพันธุ์ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 66.99

เอกสารอ้างอิง

เต็ม สมิตินันท์ . 2549, ชื่อพันธุ์ไม้แห่งประเทศไทย. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

กรุงเทพมหานคร

ภัทรา แสงदानุชและวีระ โดเวนเว. 2551, พืชกินแมลง. สำนักพิมพ์บ้านและสวน,

กรุงเทพมหานคร

www.apodogis.com, [Coloradocarnivoroussplant society.com](http://Coloradocarnivoroussplant_society.com), uvm.edu/~kvbriggs/bot109

สืบค้น เมื่อ 2 พฤศจิกายน 2552

ประมวลภาพการสำรวจหม้อข้าวหม้อแกงลิง ปี 2552-2553

วางแผนและลุย !

ขึ้นรถ

ฟาดง

บุกป่า

ลงเรือ

Nepenthes gracialis และ *Nepenthes mirabilis* บนลำห้วยน้ำตกโตนแพรทองพัทลุง

gracialis

mirabilis

ผลการสำรวจ ปี 2554

ในปี 2554 คณะสำรวจจากโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพัทลุง ได้กลับไปสำรวจพื้นที่เดิมจากปี 2553 อีกครั้งหนึ่งและพบว่าหม้อข้าวหม้อแกงลิงหายไปเกือบหมด

เครื่องจักรกำลังทำงานที่บ้านห้วยเรือ 2554

สภาพปี 2552 - 2553

สภาพปี 2554

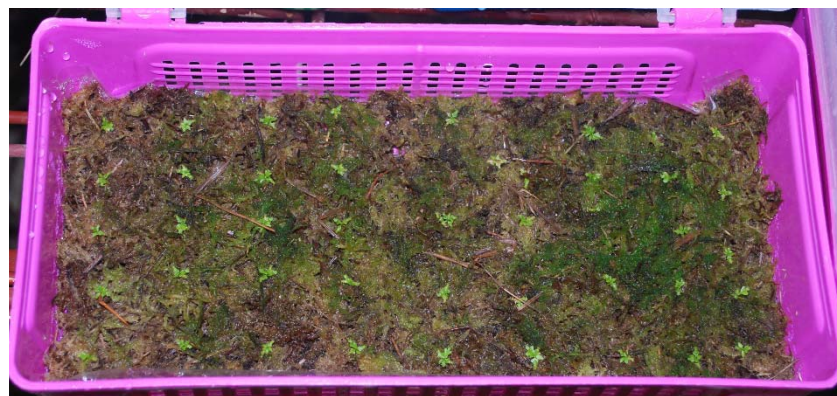
การดำเนินการในปี 2554-2556

ในปี 2554 หลังจากการสำรวจและพบว่าแหล่งอาศัยของหมีข้าวหมีแกงลิงถูกทำลายไปเกือบหมดทางโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชได้เร่งดำเนินการในการเพาะขยายพันธุ์หมีข้าวหมีแกงลิงเพื่อดำเนินการปลูกอนุรักษ์ทั้งการเพาะเมล็ดและการปักชำต้นซึ่งในการดำเนินการประสบปัญหาทำได้ช้าเพราะหมีข้าวหมีแกงลิงที่เพาะเมล็ดโตช้าและต้องย้ายปลูกและเปลี่ยนวัสดุปลูกหลายครั้งตามขนาดต้นที่เติบโตขึ้น โดยเฉพาะพวก *ampullaria* ตั้งแต่เพาะเมล็ดจนโตเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 5 ซม. ต้องใช้เวลา 1 ปี

ในการเพาะเมล็ดต้องใช้วัสดุจำพวกสเฟอคนัมมอส ขุยมะพร้าว หรือทรายผสมขุยมะพร้าวโดยการนำวัสดุเพาะใส่ในภาชนะ นำเมล็ดหมีข้าวหมีแกงลิงโรยแล้วพ่นฝอยน้ำจนชุ่มนำไปอบไว้ในถุงพลาสติกจนเมล็ดงอกและโตประมาณ 1 ซม. ซึ่งใช้เวลาประมาณ 3-4 เดือน

ย้ายปลูกครั้งแรกเมื่ออายุประมาณ 3-4 เดือน โดยย้ายจากถาดเพาะลงกล่องพลาสติกวัสดุที่ใช้ในการปลูกคือมอส พีทมอส หรือสเฟอคนัมมอส

หลังจากย้ายปลูกครั้งแรกประมาณ 4 เดือนต้นหมีข้าวหมีแกงลิงก็โตพอที่จะย้ายปลูกครั้งที่สอง โดยย้ายปลูกลงกระถางขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 นิ้ว

ส่วนการปักชำต้องตัดเอายอดยาวประมาณ 5 นิ้วมาปักชำเนื่องจากจะออกรากได้ง่าย นำมาชุบฮอร์โมนเร่งรากและปักในวัสดุ ถ่านแกลบ แล้วนำไปอบในภาชนะเก็บความชื้นได้ ประมาณ 2-4 เดือนถึงจะออกราก แล้วแต่ชนิด *mirabilis* จะงอกเร็วประมาณ 2 เดือน ส่วน *Ampullaria* ใช้เวลาประมาณ 4 เดือนรากจึงงอก

การปลูกลงกระถางเพื่อเตรียมลงดิน

ในปี 2555 งานส่วนใหญ่เป็นงานขยายพันธุ์และเพาะเลี้ยงให้หม้อข้าวหม้อแกงลิงให้เติบโต เพื่อให้สามารถปลูกลงดินในพื้นที่กำหนดได้ในปี 2556 นอกจากนั้นก็เป็นการไปจัดนิทรรศการรณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์

การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

ส่วนหนึ่งของการดำเนินโครงการคือการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึก ทางโครงการได้นำเรื่องการอนุรักษ์หม้อข้าวหม้อแกงลิงไปร่วมจัดนิทรรศการในงาน อกท.ระดับภาคมาสองครั้งคือ ในปี 2552 ที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพังงา ในปี 2553 ที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครศรีธรรมราช และยังมีการจัดนิทรรศการในระดับจังหวัดในงานกาชาดประจำปี 2553 และ 2554 และในการจัดแนะแนวตามโรงเรียนต่างๆทั้งในจังหวัดพัทลุงและใกล้เคียงและที่โครงการมีความภาคภูมิใจที่สุดคือสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ให้ความเชื่อถือและมอบหมายให้เป็นตัวแทนสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจัดนิทรรศการในงานทรัพยากรไทยนำสิ่งดึงดูดสายตาโลกระหว่างวันที่ 18 – 27 ธันวาคม 2556 ณ เซ็นทรัลพลาซ่า จังหวัดกาญจนบุรีเพื่อรับเสด็จ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ

ประมวลภาพการจัดนิทรรศการเผยแพร่และสร้างจิตสำนึก

ร.ร. ชะอวดวิทยาการ อ.ชะอวด
จังหวัดนครศรีธรรมราช

อกท.ภาคใต้ 2553

เชื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี 20 – 26 ธันวาคม 2556

ผลการดำเนินงานกิจกรรมปลูกอนุรักษ์ป่าประมาณ 2557

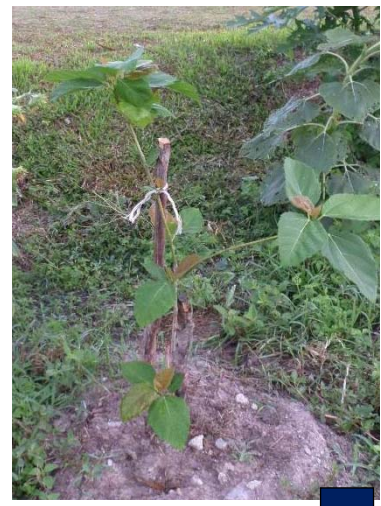
หม้อข้าวหม้อแกงลิงปลูกลงดิน
และเพาะเลี้ยงในเรือนเพาะชำ

1

2

3

มะเดื่อไทยที่พบในพัทลุง

1. กรวด ลักษณะเด่นออกผลบริเวณโคนต้นสีเหมือนกรวดผลอ่อนเป็นฝักผลสุกหวานอมเปรี้ยว
2. หัวเกิดผลรูปทรงแบบมะเดื่อฝรั่ง ผลออกเป็นช่อคล้ายมะเดื่ออุทุมพรผลสุกรสหวานหอม
3. หมี่วะผลรูปทรงแบบมะเดื่อฝรั่ง ผลออกเป็นกระจุกผลสุกรสหวานหอม

ปลูกอุนุรักษ์ ถั่วหรั่ง 2 พันธุ์

ปลูกอุนุรักษ์พันธุ์สัปรด 3 พันธุ์

ปลูกอุนุรักษ์มันเทศ 3 พันธุ์

ปลูกอุนุรักษ์กล้วย 30 ชนิด